სახალხო გაზეთი

სურათებიანი დამატება
გაზეთის № 1069

დამატების № 188

კვირა, 15 დეკემბერი 1913 წ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მღვდელი და დიაკვანი

(ნაწყვეტი მივიწყებულ მოთხრობიდან).

(დასასრული *)

IV

— თქვენი მტერი, მამაო, თუ ჩვენ მიხა „წერალი“ არ მოვიშველიეთ, ისე დრამის ფული დროით ვერ ავიღოთ—გაიძახოდა მაინც დიაკვანი. ნახევარზე მეტი დაგვეკარგება, გამოცდილებით ვიცი, მამაო, წირვა-ლოცვის მადლმა. მაგრამ კარგი, ბატონო, ვიცოცხლოთ და როცა თვით თქვენი ბედნიერი თვალით დაინახავთ, როგორ მიდის საქმე, დარწმუნებული ვარ. ბრძანებთ: „დათაია დიაკონ“-ს ცოდნია და მე არ ვუჯერებდი.

ადამ და ევა. ქანდაკება გიდ პეტერსენისა.

მღვდელი ისევ ტახტზე წამოწვა. დათაია დიაკვანი ოთახის შუაგულ მდგომ გრძელ მაგიდასთან სკამზე ჩამოჯდა.

—„კალონი“-სთვის რომ გვეყურა, ბატონო, და იმის სამართლიან განაჩენის მოლოდინში გულ-ხელ დაკრეფილი შინ ვმსხდარვიყავით, ჰო.. უ, ი...ეი! ბატონო ჩემო? ფერდობანის წმიდა გიორგის სამრევლო ახლა გროშ-კაპეიკად არ ეღირებოდა, მარილიანად დაიწყო დათაია დიაკვანმა ცოტა სიჩუმის შემდეგ — აი, იქით, მამაო, ხელი გაიშვირა დათაიამ,— ჩვენი სამრევლოს ერთ-ერთ კუთხეს სახელად რაქას ეძახიან; ისე ცალკე სოფლივით არის გამოყოფილი, ერთ-ერთ დაბალ სერზე მდებარეობს. ოცდა ათი კომლი იქნება. კაი გამრჯელი, კაი შემძლებელი ხალხი, სწორედ წუნი არ დაედება. ორი ისეთი ქვიტკირის დუქანია იქ გაშენებული, რომ ნახო, გაგიკვირდება. ქუთაისის მაღაზიებს არ ჩამოუვარდება. რა ფართალი, რა აბრეშუმობა, რა მაუდი გინდა იქ არ იშოვნო. რაც ღმერთს, ბატონო, ქვეყანა გაუჩენია და ფერდობანს ფერდობანი დარქმევია, რაქლები წმიდა გიორგის მრევლი ყოფილან. ეს ასი წლობით „დაკალონებული“, ტყვია შედუღებული, საქმეა... მაგრამ ამ თუთხმეტიოდ წლის წინად წამოგვედავენ ვაკეგანელი მღვდლები თევდორე და ანანია. ატყდა საჩივარი. ხომ მოგეხსენებათ, ორპირა და „ტრელი“ ხალხი ყველგან ურევია. მორთეს ძახილი: „ვაკე ვანი უფრო გვეახლოვება, ჩვენთვის უფრო ხელ-საყრელია, იქ უნდა მივეწეროთო“. სხვები ამბობდნენ: „არ შეიძლება, რის ვაკეგანი, ფერდობანის წმიდა გიორგთან დედ-მამა მიმარხია, რაც გინდ შორს იყოს, მათ საფლავს ვერსად ვერ წავუვალო“. ატყდა ერთი განგაში, ერთი გამოძიება, ერთი დავიდარაბა. ეს ბლაღოჩინი ვარო, ეს „პრისთავი“ ვარო, ეს „ნაჩალიკი“ ვარო. ეს ჩვენი სოფელი სიგძე-სიგანეზე, მგონი, ცხრაჯერ გაზომეს. ათ წელზე მეტი ირჩეოდა საქმე კანტორაში. მ. ივანე, რაც შეეძლო ფაცურობდა, მაგრამ თევდორე და ანანიასაც არ ეძინათ. აქეთ, იქით, და რალა გავაგრძელო, საქმე იქამდე მივიდა, ისე დატრიალდა, რომ ეს, ეს არის რაქელები ვაკეგანელებისათვის უნდა მიეწერათ. აი შენი „კალონ“-იც.

ერთ დღეს! ოი, საწყალი მ. ივანე, რა კაცი იყო ცხონებული. სწორედ მამალი ბიჭი იყო. „ვო, დათაიაო, მითხრა განსვენებულმა.—ბატონო, მეთქი, მივუგე მე. თურმე რომ შევხედე, ვნახე, რომ ეს კაცი ისე დაღონებულა, ისე დაფიქრებულა, იცოდე, სალავათი დაჰკარგვია!

„ეჰე გიდიო, ეს არის რალა, გაგვეცალენ ხელიდან რაქელებიო, ნელა წარმოსთქვა ცხონებულმა.—კისერზე უნდა დამაჯდენ ანანია და თევდორეო? ხომ გახსოვს, დათაია, ბეკო

*) იხ. სურათებიანი დამატება № 187.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ჯგირინაიას ქვრივმა ასანდამ თავის ქმრის სულის საოხოდ ლაფშა ცხენი რომ გამოგვიყვანაო.

— როგორ არ მახსოვს, მამაო, ის ცხენი თავად იოსებ ბაქიბუქაძეს არ მიჰყიდეთ, ცხრა თუმნად მეთქი?"

— ო...ო... კაი დაგემართოს, გხსომებიაო.

— ვო, დათაიაო! „ბატონო, მეთქი".

ქ-ნი ბრეშკო-ბრეშკოვსკისა.

— ხო გახსოვს ტუტურუა მოსიამ ცოლის სულის საოხოდ დეკეული, რომ გვაჩუქაო.

— როგორ დამავიწყდება, მამაო, იმის მოგებული ორი მეწველი ძროხა შენ ახლაცა გყავს და ერთიც მეც მყავს მეთქი.

— ო...ო... ღმერთმან გაცოცხლოს, არ დაგვიწყებიაო.

— ხომ გახსოვს, ბახვამ ჯვარი დაიწერა და ორი კრიალა წითელი ქაღალდი გადავახდევინეთო.

— რა დამავიწყებს, მაშინ იმ ფულით ჩაგუს, რომ ჩექმა შევაკერინე, ახლაც მაქვს მეთქი.

— აგაშენა ღმერთმა, კაი დამახსოვნება გცოდნიაო.

— გუდულამ რომ ჯვარი დაიწერა?

— თუთხმეტი, არ გვალაპარაკა მეთქი.

— მართალია, მართალიაო.

— გვაძი, რომ საიქიოსკენ აპირობს გამგზავრებას, მისი ჯუკა ხარი ვის ერგებაო. მე შევაჩერდი.

— რას მიყურებ! თევდორე მღვდელი მოავლებს ხელსაო.

— ზაქარია მედუქნე, რომ ჯვარს დაიწერს, ოცდა ხუთიანს ვის მისცემენო. მე ვსდუმდი.

— რატომ არას ამბობ? ანანია მღვდელი ჩაიჩხრიალებს ჯიბეშიო.

— ტოტია, რომ ქალი-შვილს, სალომეს, გაათხოვებს „ღერბის" ფასს ვის მისცემენო?

— ნუ თუ? ვაკებარელ წმიდა თეოდორე ტირონის ეკლესიის კრებულს მეთქი, წამოვიძახე.

— ნუ გეშინია, სირცხვილით არ დაგეწვებიანო... მაგრამ... ჰაიტ შეე, ძაბუნო შენაო, კაცმა იმედი თავის დღეში არ უნდა აღმოიკვეთო. ხომ გაგიგონია: „ჭირსა შინა გამაგრება ეგრე უნდა ვით ქვიტკირსაო".

„იცი რა გითხრაო, ცქვიტად მითხრა განსვენებულმა, შევხედე, კაცი გამოცვლილა! ამ სისხო თვალებს ატრიალებს, სახეზე ალმური ადის. „ხვალვე დილაადრიანად აღიღე სათხეველი, გასწი წისქვილის ქვემოდ, ახსენე ღმერთი და უკულმა დატრიალებული საქმის წაღმა მოსაბრუნებლად გადააგდე წყალში ბადეო. თუ რამე თვალ-საჩინო მოყვა, ჩემსკენ გამოეჩქარე, იმედია, უფალს არ დავვიწყებივართო. რაღაც აზრმა გამიელვა თავში, აბა, შენ იციო.

იმ ღამეს, როგორც თქვენ არ მობძანებულხართ ამ ჩემ კარავში და არ დაგიძინიათ, მე თვალში ლული არ მომსვლია. იალონზე წამოვხტი, მოვავლე სასროლ ბადეს ხელი და გავწიე. შევიხედე სქელ ბურუსში გახვეულა ეს უშველებელი მდინარე, აქაფებული კისერ ტეხით მიგორავს და მიგორავს, გულ-მოსული დათვივით, რაღაცას მიდუდუნებს, თითქო თევდორე და ანანიას ემუქრებაო. ავათვალიერ-ჩავათვალიერე ადგილები, პირჯვარი გარდვიწერე; წისქვილს ქვემოდ, ბრუნდე ტირიფის გვერდით, მოვიმარჯვე... მოვიმარჯვე ბადე, ავწიე და გადავაგდე. ჰოი! უფალო იესო! შენ უკეთ იცი, რომ ზღაპარს არ ვამბობ! გადავაგდე და მოვწიე ნელ-ნელა ბადეს, ვაჟო, მაგრამ რას მოვწიე?! „წინა" გიორგს გეფიცები, ახლაც რომ გამახსენდება, სიზმარში ვარ მგონია. ამ ხნის კაცი გავიზარდე, დაბადებიდან სულ წყალში ვჭყუმპალაობ და ამ სიდიდე კალმახიც არ მინახავს. სრული ადლი იყო, თითქმის სიგრძით, ერთი გოჯი ღა აკლდა. მოვლენაო, რომ იტყვიან, სწორედ ის მომივიდა.

— ბიჭო, ბიჭო!—წამოიძახა მღვდელმა.

— მერე, რა ლამაზი, ბატონო. თითქო კალმით საგანგებოდ დაუხატავთო, ალისფერი ბეჭდებით აჭრელებული ჭქონდა მთლად ტანი. ოხ! შენი სულის ჭირიმე, რომ ამოვათრიე, გავწი-გამოვწიე ბადეს და ხელი მივაკარე თუ არა!?.. იმ საგრძე კუდით შხლართანი მოადინა. შენ კი გენაცვალე, ნუ გამიჯავრდები მეთქი, დავუყვავილე და იმ წამსვე მ. ივანესთან გავარბენინე.

კაცი სიხარულით ცას დაეწია. იმავ დღესვე ტფილისისკენ გავწიეთ. ჩამოვხტით პურ-ღვინოს „გასღიცაში". კაი დაგემართოს, კარგი სასტუმრო ის იყოს. რა მოწყობილობა, რა ოთახები, რა მოსამსახურე ბიჭები. სულ „ელი და ვალი"ვით დასრიალობენ.

დაფაცურდა განსვენებული. დაპატიჟა „არხიმაინტები", დეკანოზები, „ჩილონიკები", „სეკლანტრები", რა ვიცი, ვინ და ვინ. გაუმართა სადილი. მე შენ გეტყვი და დაგაკლდება რამე თუ? ენა-პირ შუა რაც გინდა ყოვლისფერს კი იშოვნი იმ დასაქცევში. ეს ჩემი კალმახი ისე მთლად შეეწვათ მაგ ყურუმსაღებს, ვერცხლის ხონჩაზე დაედოთ და ისეთი „ფოკუზ-მოკუზები" შემოეწყოთ ირგვლივ, რომ ვერც კი ვიცანი ხეირიანად.

მოილხინეს მარა, რა მოილხინეს. ისეთი კახური მრავალჟამიერი დასძახეს, რომ ციდან „მარსკვლავ"-ს მოგლეჯდა. უკეთესი სმა-ჭამის ხალხი ღმერთმა დასწყევლოს. ბერები კი არა, ჩვენებური ბატონიშვილები არ მინახავს ისეთი ოხუნჯი და მხიარული.

კალმახის ისტორია რომ გაიგეს, ატყდა ერთი სიცილ-ხარხარი. საჩქაროდ, რიგს გარეშე, ჩემი სადღეგრძელო დალიეს; ზოგი პეტრე მოციქულს მადარებდა, გენესარეთის ზღვაზე, რომ სასწაულებრივ თევზი დაიჭირა, ზოგი მღვდლობას მისურვებდა, ზოგი კაი ცოლს, ზოგი რას და ზოგი რას.

ინგლისელ სუფრაჟისტ ქალების ბელადი
მისს პანკჰერსტი.

მეორე დღეს კიდევ გაიარ-გამოიარა, ცხონებულმა, აქ, იქ, ასე, ისე და ქისაც საკმაოდ შეათხელა, მაგრამ საქმე კი თითქმის წაგებული, მართლაც და წაღმა მოატრიალა. რაქელები სამუდამოდ ჩვენ მოგვაკრეს და დარჩნენ ხელ-ცარიელი თევდორე და ანანია. ახლა გაარჩიე, ბატონო, სად არის „კალონი" და სად არის „უკალონობა".

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მე ერთი ყრუ კაცი ვარ, მამაო, მაგრამ დაკვირებამ და გამოცდილებამ ერთი რამ დამასწავლა. ქვეყნიურ ცხოვრების საქე „კალონი“ კი არა, ხერხი და დარდიმანდობაა. თუ მოხერხებული კაცი ხარ, ყოველ გვარ კალონს, როგორც შენ გინდა, ისე მიატრიალებ.

— მე არ გეთანხმები ამაში, მაგრამ მართლაც რომ ყოჩაღად მოქცეულხართ, ეჭვი არაა,—სიცილით უთხრა მღვდელმა.—ახლა ეს მითხარი, ქადაგება და მაგისთანებს ჩვეულია თუ არა ჩვენი მრევლი?

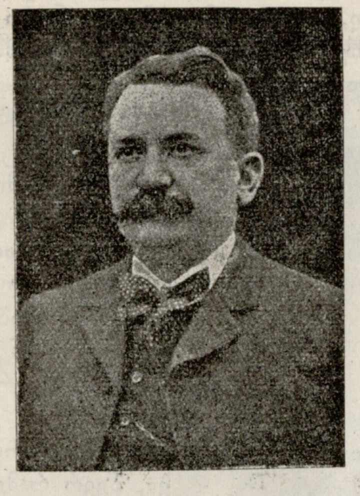

საფრანგეთის ახალი მინისტრ-პრეზიდენტი
გასტონ დუმერგი.

— ვის უნდა უქადაგო, მამაო, როცა ხალხი საყდარს არ უკარება. შეიხედავ და მოვა წირვაზე სვიმოია შერეკილა, როდაია ქუჩუს ქვრივი და ჩვენი მნათე ბასა. აი ჩვენ წირვაზე მოსიარულე ხალხი.

ამათ თუ გინდ უქადაგე და თუ გინდ არა, მაინც ხელში გვყავს, გალიაში დამწყვდეული შოშიასავით. რომ უქადაგო, რა გამოვა, ქადაგებისას რას გაიგებს ყრუ ხალხი. მაგრამ უკაცრაოდ, მამაო, ლაპარაკით თავი მოგაბეზრეთ და სულ დამავიწყდა მიმეხედნა, მოხუცი დედა-კაცი გვიმზადებს რასმე თუ არა.

V

ვახშამი შემოიტანეს. ჩინებული საჭმელი მოემზადებინა დათაიას დედას. ჩახოხბილი ქათამი, შემწვარი, გოჭი, ახალი სულუგინი, ხაჭაპური... ყოვლისფერი სუფთად და შნოიანად გაკეთებული.

მღვდელს ალექსის ჭამის მადა სრულებით არა ჰქონდა, მაგრამ მასპინძლის პატივის ცემის გულისთვის სუფრას მაინც მოუჯდა და შეეცადა გარეგნობით მხიარული სახე მიეღო.

მღვდლის გულში კი ნამდვილი ცეცხლის ალი ტრიალებდა. „ე...ეჰ!“ ფიქრობდა მღვდელი, „პირველი შთაბეჭდილება არ არის სახარბიელო, ჩემს აღფრთოვანებას ცოტათი ფრთა შეეკვეცა, პირველი იმედი გამიცრუვდა. ცხადზე უცხადესია, რომ მე და დათაია ერთი მეორის მოწინააღმდეგე წერტილზე ვდგევართ. ჩვენ არა გვაქვს საერთო ნიადაგი და იმავე დროს იძულებული ვიქნებით ერთად ვიმსახუროთ, ერთ საერთო საქმეს ვემსახუროთ. ვერც კი წარმომიდგენია, შეიძლება თუ არა ამ პირობებში თანხმობით სამსახური! რა ამხანაგობა და დახმარება უნდა გამიწიოს იმ კაცმა, ვისაც ჩემი არა გაეგება რა და მე მისი. სად ვეძიო, ვისთან ვეძიო თანაგრძნობა და დახმარება?!

— მიირთვით, მამაო, მიირთვით, ეპატიჟებოდა დათაია დიაკვანი,—არაყს სრულებით არ მიირთმევთ? რისთვის, მამა! შინაური გაკეთებულია, მაგრამ მერწმუნე, ქალაქურს არ ჩამოუვარდება. ოთხჯერ გამოხდილია, წმიდა ჭაჭაა.

— გმადლობთ, ეტყობა ჩინებულია, მაგრამ მე ბუნებით არაყს არ გეახლებით, ზრდილობიანად მიუგო მღვდელმა.

— მე კი უარაყოთ საჭმელი არც კი მეგემება, სთქვა დათაიამ და ერთი ჭიქა არაყი გადაჰკრა.

„სად ვეძიო, ვისთან ვეძიო, თანაგრძნობა?—არ შორდებოდა ფიქრი მღვდელს.

— მამაო, თქვენ რაღაც ფიქრებში გაერთეთ და არაფერს მიირთმევთ, არ ცხრებოდა დიაკვანი.

— ღმერთო მომკალი, ალბად არ მოსწონს,ან საიდან მოეწონება, ჩვენი სოფლური შეთითხნილი ვახშამი „ლოროდში“ გაზდილ კაცს,—თავ-მდაბლა შენიშნა დათაიას დედამ.

— ბატონო, როგორ გეკადრებათ, მე კი არა ხელმწიფე არ დაიწუნებს ისეთი ვახშამია, დიდად გმადლობთ, ჩემო ბატონო, ღირსი არა ვარ ამდენი თქვენი შეწუხებისა. საუბედუროდ, რაღაც დაღლილი ვარ და მართლაც და ჭამის გუნებაზე არა ვარ,—რაც შეიძლებოდა ლმობიერად მიუგო მღვდელმა.

— სწორედ რომ დაღლილობის დროსაა საჭირო ბლომად საჭმელ-სასმელი, რომ კაცის სხეული გამაგრდეს,—ამბობდა დიაკვანი და ლაზათიანად შეექცეოდა ჩახოხბილ ქათამს.—ჭამა-ჭამაა და სმა? თუ თქვენ, მამაო, ამის მეტს ღვინოს არა სვამთ, „ეჰე გიდი“, დავღუპულვართ კაკალი კაცი. ისე წკეპავთ, თითქო ჭაშნიკი გინდათ გასინჯოთო. თქვენი მაკურთხებლის მადლმა, მამაო, ჩვენში ასე არ შეიძლება. საცა მიხვალ, ლოცვა-კურთხევაც უნდა გადასცეთ და თამადობაც უნდა იკისროთ. უამისობა არ შეიძლება, ხალხი ასეა მიჩვეული და თუ ხათრი გაუტეხე და ხასიათი არ გაუსწორე, ძლიერ საწყენი დაურჩება. დალიეთ, მამაო, ფიქრი ნუ გაქვთ, ნაყიდი ღვინო არ გეგონოთ. ჩემი ხელით დავკრიფე ყურძენი, საგანგებო ავარჩიე, მე თვითონ დავწურე და ჩემი ხელითვე ჩავასხი, ჩემ მიერვე გარეცხილ ქურში. ტრაბახობაში ნუ ჩამომართმევთ და ჩემისთანა სუფთად ამ ახლო-მახლოს ღვინის დაყენებას, ტყუილია, ვერავინ დაიჩემებს. დალიეთ, მამაო, ყურძნის წმიდა წვენია, მთელი კოკაც დალიოთ, არ გაწყენთ.

— რა სათქმელია, ჩინებული ღვინოა. მართალი გითხრა, მე ასეთი კარგი ღვინო ჩვენში არც კი მინახავს. რას ამბობ, მე ეს ორი ჭიქა ზედი-ზედ დავლიო, უეჭველია დამათრობს, მიუგო მღვდელმა.

— რა ვუყოთ, მამაო, თუ დავთვრებით. ბედნიერად, ჩემო ბატონო. მადლობა ღმერთს გადახურულში ვართ. სახლი ჩემი საკუთარია, მოვალე არ მაწუხებს და მოვახშე, დავთრებით, დავიძინოთ.

— უჰ! რას ამბობ, სიმთვრალე როგორ შეიძლება, თავდაპირველად ზომიერებაა საჭირო ყოველ გვარ საქმეში. ტყუილად არ გვეცინიან ჩვენ საერთოდ ქართველ ხალხს, რომ ყაირათი არ იციანო, დარიგების კილოთი სთქვა მღვდელმა.

— შენ არა გწყევლი, და იმდენი ჩემ ორ ბაღანას ღმერთმა უდროოდ რამე ფათერაკი ნუ შეახვედროს, რამდენი დო-

მიხეილ მარჯანიშვილი.
ბაქოში 20 წლის სასცენო მოღვაწეობის გამო.

ქი ღვინო უგზო-უკვლოდ და უთავბოლოდ დაიხარჯოს ჩემ სახლში, მაგრამ ღვთის წყალობა, რაც ჩემ თავს მოვესწარი, ღვინო არ მიყიდია. დალიეთ მამაო. ეს ღმერთმან გაცოცხლოთ, გაგაბედნიეროთ, ცოლით, ყოველი თქვენი კეთილით, ღმერთმან თქვენი ვაჟი შვილი გვაჩვენოს. შეგაყვაროს ჩვენი სოფელი...

— გმადლობთ, გმადლობთ, მხიარული სახით მიუგო მღვდელმა და ნახევარი ჭიქა ღვინო დალია.

— ეს როგორ შეიძლება, ეს ერთი მაინც უნდა დასცალო.—გულიანად ამბობდა დათაია დიაკვანი—მომითმინე, აგერ თუ ღმერთმა მშვიდობა ქმნა, მაჭარი მოგვასწრებს. გაჩაღებული კერა, ჭყლინტი სიმინდი, ახალი ნიგოზი და გვერდზე დოქით ახალი მაჭარი. ე... ეჰ! შენი ჭირიმე, რა კარგი იქნება.

დალიეთ, მამაო, სამადლობელო მაინც უნდა გამოცალოთ.

— გმადლობთ, ცოტას კიდევ მოვსვამ და დაცლა, რა მოგახსენო, არ შემიძლია, ძლიერ მაგარი ღვინოა, დამათრობს. მეტი ღვინის სმა, ცოდვაა, კანონის წინააღმდეგია,—სიცილით დაუმატა მღვდელმა.

— ეჰ. მამაო წმიდაო, თქვენ მაინც, თქვენი განათლებული პირით როგორ ბძანებთ ამისთანა სიტყვებს,—ვითომ და გაოცებით მიუგო დიაკვანმა.—მე, ერთ უსწავლელ, ტყეში გაზდილმა კაცმა, როგორ უნდა გასწავლოთ ისტორია. რამდენად ცოდვილი, რამდენად ბოროტის მომქმედი უნდა ყოფილიყო, ერთის მხრივ, ის ხალხი, ვიზედაც უფალმა თვისი მართლ-მსაჯულების უკიდურესი ზომა იხმარა და წარღვნით დასაჯა, ხოლო რამდენად მართალი და ღვთის სათნო ყოფილიყო, მეორეს მხრივ, ის ერთად-ერთი კაცი, ვინც ამ საერთო ცოდვის მორევის დროს უცოდველი და ღვთის მმოსავი აღმოჩნდა. და წარმოიდგინეთ, რომ ეს უმაგალითო ღვთის სათნო კაცი ღვინოსა სვამდა რომელია, თვრებოდა, მაგრამ უფალი არ უჯავრდებოდა.

— ხა, ხა, ხა, ჩაიცინა მღვდელმა.—არ გაჯავრებია; მაგრამ არც მოუწონებია ჭარბად ღვინის სმა...

— თქვენი მაკურთხებლის მადლმა, არც დაუძრახავს. პირიქით, ვინც ის დასძრახა, ღმერთმან ის დასაჯა. ეჰვი არაა, ღვინის სმა ღვთის მიერ ნაკურთხდადასტურებულია, ამიტომ, მამაო, ღმერთმან გიცოცხლოს მშობელი დედა. დედასთანა კაცისათვის, ხომ არავინ იქნება ამ ცოდვილ ქვეყანაზე, სხვა ყველა ტყეის, ცოლიც, შვილიც, დაც, ძმაც. გულწრფელი ჭნამდვილი გულ-შემატკივარი, მხოლოდ და მხოლოდ დედაა. აი, ეს დედა-ჩემი, მამაო, სამოც და ათი წლის მოხუცია, მაგრამ ეს არა მყავდეს, ამდენხანს ათჯერ დავიღუპებოდი...

ჩინეთის პრეზიდენტი იუანშიკაი.

— გმადლობთ, გმადლობთ, გრძნობით მიუგო მღვდელმა, მეც სულით და გულით ვუსურვებ დედა თქვენს კიდევ ბევრი ხნის სიცოცხლეს...

— გმადლობთ, ბატონო, დღე-გრძელი გამყოფოს მამაზეციერმა, თავმდაბლა შენიშნა მოხუცმა და ამოიოხრა.

ნავახშმევს მღვდელს ალექსის სუფთა ქვეშაგები დაუგეს, აბრეშუმის საბანი დახურეს და მოასვენეს.

ახალი ნახულ-გაგონილის გავლენის ქვეშ მღვდელს ბევრ ხან არ დაეძინა.

„დათაია დიაკვანი“ თავის თავად ცუდი კაცი არ უნდა იყოს, ფიქრობდა, იგი,—პურ-მარილი, პატივის-ცემა ჩინებული, მაგრამ სხვა მხრივ, როგორც თანაშემწე სამსახურის დროს, როგორც იდეური ამხანაგი, არ ვიცი, რამდენად შევეგუებით ერთმანეთს. იქმნებ რამე შევაგნებინო? თუმცა ფუჭი ოცნებაა. კაცს ოც და ხუთი წელიწადი უმსახურნია. ამ ხნის განმავლობაში ერთგვარი ფიქრით და აზრით უყურებს საქმეს და ახლა მისი ახალ გზაზე დაყენება, მგონი, ყოვლად შეუძლებელი შეიქნეს. ყოვილ შემთხვევაში, ვეცდები ხელი არ შემიშალოს“.

„არა, უეჭველია, ბევრი დაბრკოლება გადამელობება წინ, მაგრამ მე მაინც იმედი მაქვს, ადრე: თუ გვიან, ჩემ. ეიმარა ჯვებს. ყოვლისფერი ხალხისაგანაა დამოკიდებული. არა ვგონებ, ისეთი იყოს ხალხი, როგორც დათაიას გონია“.

VI

— ამ დილა ადრიან რა მოგარბენინებდა, კაცო, ჩიტი ხომ არა ხარ, ხის ტოტზე ხომ არ იჯექი. კაცი წუხელ შუა ღამისას მოვიდა, შორი მგზავრობით დაღლილია, სძინავს და ახლა როგორ უნდა გავაღვიძო. საკვირველია, „წინა“ გიორგის მადლმა, კაცს ჯერ ფერდობანში ეფეხიც არ შემოუდგამს ხეირიანად და „მაჰაჯირები“-ვით უკვე თავს დაეცნენ.

— რა ვქნათ, დათაია, მოისმა უცნობი ხმა,—გაპირვებამ მომარბენინა. მოხუცი დედა-კაცია, მაგრამ ისიც ქრისტიანე სულია, უზიაროდ მოკვდეს ცოდოა.

— მოკვდება კი არა, არ გინდა გარდაიცვლება, ბიცოლა შენს რა მოკლავს, მენცარ ქალს...

— ეხ! დათაია, გვეყოფა, რაც ფერდობანელებმა უმღვდლობით გაპირვება ვნახეთ? მ. ივანე ღმერთმან აცხოვნოს და ვერაფერში ვერ დაგვიმდურებოდა; ჩვენ კი, ქუდი რომ დაგვედო და სამართალი მოგვეთხოვა, ბევრ რამეში ვიყავით გულნატკენი, მაგრამ ნეტავ არ მომკვდარიყო უბედური და ჩვენ კიდევ ავიტანდით, ჩვენ ხელში გაზდილს არ შევარცხვენდით. ახლა კი ცოტა რიგი და წესი უნდა დამყარდეს ჩვენში. მიწას რომ ვჩიჩქნით სოფელში და „მაშინა“—„დერეფნებით“, რომ არ დავბრიგინობთ, იმიტომ სულ ყრუ კი არა ვართ, დათაია.

— ერთი შენცა, დაიწყებ ახლა ისტორიას, მკვახედ გაეწყვეტინა დათაიამ.

— ისტორიას კი არა მართალს ვამბობ, მამი ჩემის სული ნუ წამიწყდება, მშვიდად გააგრძელა უცნობმა.—ჭუჭაია უზიაროდ გარდაიცვალა, ჰეხუ უზიაროდ გარდაიცვალა, ივა, როდამი, აბა რამდენი ჩამოვთვალო. არ მოვიდა, ყმაწვილო, სხვა მღვდელი არა, როცა გაგვიჭირდა და გავიქეცით. თქვე ამოსაწყვეტებო, ანჩხლი რძალ-დედამთილივით ერთმანეთის ჯინი გჭირთ. ანანიასთან რომ მივირბინეთ, ოც და ხუთი დაგვიჭყივლა, გიორგი მღვდელთან რომ მივედით ჭალაში, კინალამ ძაღლებით გამოგვეკიდა. გვეყოფა დათაია, თუ ახალი მღვდელი ჩამობძანდა, სთხოვე, რომ უსათუოდ წამობძანდეს...

— ჰო, კარგი, კარგი წამობძანდება... ამისთანებში კი მარჯვე ხარ, მაგრამ მამიშენის სულის საოხოდ ერთი მოზვერის მეტი არა მოგიცია რა, ამაზე კი არას ამბობ, არ ცხრებოდა „დათაია დიაკვანი“.

მღვდელსაც გამოეღვიძა ამ ხმაურობაზე. მიხვდა რომ საზიარებლად იწვევდნენ.

— მღვიძარე ვარ, არა მძინავს, დათია, ახლავე გამოვალ, —გასძახა მან ლოგინიდან, წამოხტა და საჩქაროდ ტანთ-ჩაცმა დაიწყო.

უიარალო.

ტფილისი, მუხრანის ქუჩა, სტამბა „შრომა“. რედაქტორი ნ. **კურდღელაშვილი**. გამომცემელი **ა. ჯაჯანაშვილი**.